

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор МГУ

к.ю.н., доцент Громовенко К.В.



«20» 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДПІ 5. ПОРІВНЯЛЬНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Галузь 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність(напрямок підготовки) 293 «Міжнародне право»
(шифр і назва спеціальності)

Назва освітньої програми Міжнародне право


Факультет Інститут права, економіки та міжнародних відносин
(назва факультету)

Ступінь вищої освіти(освітньо-кваліфікаційний рівень) початковий рівень (короткий цикл)

ОДЕСА
2020 рік

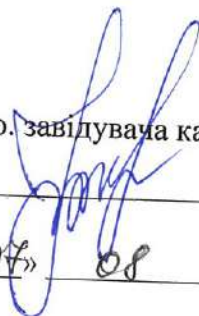
Робоча програма навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне право» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки молодшого бакалавра за спеціальністю 293 – Міжнародне право

Розробник: доцент кафедри МПШП,
к.ю.н., доцент


В.Л. Качурінер


Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Протокол № 1 від 07 серпня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

доц. Цуркану С.І.

«07» 08 2020 року

Гарант освітньої програми


С.С. Андрейченко

«10» 08 2020 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Рік навчання	
Змістових модулів – 2	2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Семестр	
Загальна кількість годин - 120	3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Лекції	
	28 год.	10 год.
	Практичні, семінарські	
	28 год.	8 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	64 год.	102 год.
	Індивідуальні завдання:	
	-	-
Вид контролю:		
іспит	іспит	

Навчальна дисципліна «Порівняльне конституційне право» вивчає організацію й діяльність національних державно-правових систем, які розглядаються як у теоретичному, так і практичному аспектах. Конституційне право відноситься до галузей права, які найбільш швидко розвиваються. Тому завдання навчальної дисципліни порівняльного конституційного права полягає в розвитку і закріпленню у студентів навичок засвоєння та розуміння як позитивних, так і негативних моментів значного й різноманітного досвіду реалізації принципів конституціоналізму, який був накопичений найбільш розвинутими сучасними державами.

Студенти також ознайомляться з оновленими правовими інститутами й принципами конституційного права зарубіжних країн у порівнянні з аналогічними в Україні.

Мова навчання – українська.

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова навчальна дисципліна.

Метою вивчення ПКП є оволодіння студентами знань щодо існуючих конституційно-правових систем для проведення самостійних наукових досліджень у сфері конституційного права.

Вивчення ПКП - важливий напрямок юридичної освіти, який має три основні мети: загальноосвітню, правознавчу і практичну.

Загальноосвітнє значення – пов'язане з необхідністю підвищення загального рівня правової культури студентів - майбутніх юристів. Правознавча мета полягає у поглибленні теоретичних знань про моделі правового регулювання статусу особистості, засад суспільного ладу, форми держави. Практична роль курсу обумовлена вивченням позитивних і негативних рис, які є властивими конституційно-правовим і політичним інститутам різних країн. Знання зарубіжної конституційної теорії та досвіду сприятиме кращому розумінню існуючих в Україні конституційно-правових інститутів і проблем, пов'язаних з їхнім функціонуванням, а також удосконаленню національного законодавства.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни ПКП є: розкриття сутності та

соціального призначення конституційного права; дослідження процесу виникнення, становлення та основних тенденцій розвитку конституційного права; вивчення джерел конституційного права; основ правового статусу особи, засад, побудови й функціонування конституційних органів влади, органів місцевого самоврядування; дослідження в порівняльному плані конституційних основ суспільного ладу окремих зарубіжних країн (у порівняльному плані).

Вивчення студентами-юристами курсу конституційного права зарубіжних країн сприяє оволодінню іншими навчальними дисциплінами і професійному формуванню в цілому.

2. ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ

У процесі реалізації програми дисципліни ПКП формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до аналітичних та управлінських здібностей.

ЗК 5. Здатність пропонувати та обґрунтовувати власну позицію.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства, усвідомлювати цінність принципів сталого розвитку та верховенства права, захисту прав і свобод людини.

ЗК 9. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

ЗК 10. Здатність до генерування нових ідей при вирішенні практичних завдань.

ЗК 11. Здатність репрезентувати результати власної наукової та професійної діяльності та аргументовано їх обстоювати.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Знання історичних та політичних процесів розвитку держави, права, окремих правових систем, системи міжнародних відносин.

ФК 5. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у сфері міжнародного права, порівняльного правознавства, національного права, визначати нерозроблені або недостатньо розроблені наукові проблеми, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК 6. Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав.

ФК 7. Здатність вільно володіти мовою права і юридичною технікою.

ФК 9. Знання у сфері порівняльного правознавства; розуміння ролі порівняльного цивільного права, порівняльного кримінального права, порівняльного конституційного права, порівняльного судового права для сучасного правозастосування у відповідній сфері.

ФК 10. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, розв'язувати задачі і проблеми у відповідній сфері права, у тому числі міжнародного права.

Навчальна дисципліна ПКП забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 2. Демонструвати знання норм матеріального та процесуального національного та зарубіжного права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного).

РН 8. Демонструвати знання щодо захисту прав та законних інтересів фізичних осіб у міжнародній, іноземній та вітчизняній національних юрисдикціях.

РН 9. Аналізувати джерела міжнародного публічного права, джерела права у правових системах сучасного світу, джерела міжнародного приватного права.

РН 10. Орієнтуватися в системі міжнародних стандартів прав людини, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

РН 11. Пропонувати інструменти захисту інтересів України у різних сферах.

РН 14. Проводити власні дослідження у сфері міжнародного публічного права, порівняльного правознавства, міжнародного приватного права.

РН 17. Збирати, обробляти й упорядковувати інформацію щодо стану міжнародних відносин, зовнішньої політики України.

РН 18. Аналізувати концептуальні підходи щодо вирішення проблем міжнародного та національного права.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- зміст наукової категорії правової системи;
- основні сучасні правові системи;
- форми та механізми міжнародної взаємодії, взаємопроникнення та взаємовпливу сучасних правових систем;
- особливості формування національної правової доктрини;
- місце української правової системи в глобальних процесах права.

Розуміння:

- орієнтуватися в глобальних проблемах правового розвитку сучасного світу, інтеграції України у Європейський правовий простір;
- науково тлумачити особливості формування та розвитку правових систем окремих країн, шляхів розбудови правової системи України;
- працювати з джерелами права, що належать до різних правових систем, орієнтуватися в особливостях правил юридичної техніки;
- виокремлювати, аналізувати філософські та теоретичні засади правової системи певної країни, адаптувати їх стосовно конкретних особливостей вітчизняної правової системи.

Застосування знань (вміння):

- використовувати понятійно-категоріальний апарат юридичної науки для вирішення правових проблем;
- застосувати теоретичні знання про правові системи для кваліфікованого виконання професійних обов'язків.

Аналіз:

упорядковувати набуті знання у вигляді реферату, доповіді або есе.

Оцінювання:

аргументовано обирати предметні області майбутніх досліджень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Порівняльно-правові характеристики засад конституційного ладу

Тема 1. Поняття, предмет та зміст порівняльного конституційного права

Порівняльне конституційне право в системі публічного права. Взаємодія порівняльного конституційного права з іншими правовими науками. Порівняльне конституційне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна. Предмет регулювання та методи вивчення порівняльного конституційного права Конституційно-правові методи. Функції порівняльного конституційного права Сучасні правові системи та їх особливості. Поняття суб'єкта державно-правових відносин та їх види. Конституційно-правові відносини, їх зміст та види. Джерела порівняльного конституційного права Система порівняльного конституційного права та структура відповідного навчального курсу. Норми та інститути порівняльного конституційного права їх види.

Тема 2. Теорія конституції та сучасні конституційні моделі

Поняття конституції. Співвідношення понять «конституція» та «основний закон».

Сутність конституції. Легітимність, стабільність, реальність та верховенство конституції. Юридична, політична і ідеологічна функції конституції.

Об'єкти конституційного регулювання. Поширення переліку об'єктів конституційного регулювання в конституціях нового покоління. Межі конституційного регулювання. Дія конституції в часі і по колу осіб. Безпосередня дія конституції.

Форма конституції. Кодифіковані та некодифіковані конституції. Писані та неписані конституції.

Структура конституції та її складові частини: преамбула, основна частина, заключні положення, перехідні положення, додатки.

Способи прийняття конституції: представницьким органом, референдумом, монархом. Прийняття конституції представницьким органом: установчими зборами, парламентом, надпарламентською установою. Різновиди установчих зборів.

Порядок зміни конституцій: гнучкий, жорсткий. Повний та частковий перегляд конституції. Скасування конституції.

Поняття конституційного контролю (нагляду). Об'єкти конституційного контролю. Види конституційного контролю. Правовий статус органів конституційного контролю. Співвідношення понять «конституційний контроль» та «конституційний нагляд».

Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина

Історичний розвиток прав і свобод особистості. Покоління прав людини. Права людини і права громадянина.

Правова регламентація громадянства в зарубіжних країнах. Способи набуття громадянства: філіація (правила «права крові» і «права ґрунту»), натуралізація, оптація, реінтеграція. Підстави припинення громадянства.

Проблема подвійного громадянства, апатриди. Правовий режим іноземців: режим найбільшої сприятливості, національний і спеціальний режими.

Особливості конституційного закріплення прав, свобод і обов'язків в конституціях зарубіжних країн. Конституційні принципи правового становища особистості в зарубіжних країнах. Рівність і заборона дискримінації.

Класифікація прав, свобод і обов'язків. Громадянські (особисті) права і свободи: право на життя, повагу гідності, недоторканності особистості, право на свободу слова, совісті, пересування, недоторканності приватного життя.

Політичні права і свободи: право обирати і бути обраним, право на участь в управлінні державою, право займати державні посади, свобода об'єднань і маніфестацій.

Соціально-економічні і культурні права: право на працю і вибір професії, право на освіту, право на охорону здоров'я, право на соціальне забезпечення.

Конституційні обов'язки особистості.

Судовий та інший юридичний захист прав і свобод.
Міжнародно-правовий захист прав людини.

Тема 4. Конституційне визначення форми держави

Поняття і елементи форми держави. Різноманітність форм сучасної держави та його причини.

Поняття та сутність форми правління. Основні види форми правління: монархічна і республіканська.

Поняття і сутність монархії. Основні ознаки монархії. Абсолютна монархія, її сутність і ознаки. Дуалістична монархія, її сутність і ознаки. Парламентарна монархія, її сутність і ознаки. Парламентарна монархія в сучасному світі. Теократична монархія.

Республіканська форма правління, її сутність і ознаки. Основні види республіканської форми правління. Особливості президентської форми правління: статус, порядок формування і повноваження голови держави, система вищих органів влади та їх взаємовідносини.

Особливості парламентарної республіки: принцип верховенства парламенту, система вищих органів влади, формування уряду.

Змішана форма правління: особливості взаємовідносин президента і парламенту, формування уряду, повноваження вищих органів влади.

Суперпрезидентська і монократична республіки. Радянська республіка. Теократична республіка.

Поняття форми державного устрою. Основні види форми державного устрою.

Поняття і ознаки унітарної держави. Адміністративно-територіальний поділ унітарної держави. Централізована і децентралізована унітарна держава. Відношення поміж центральною і місцевою владою.

Автономні утворення у зарубіжних державах.

Федеративна форма державного устрою: поняття і ознаки. Різні моделі федералізму. Суб'єкти федерації та їх повноваження. Моделі розмежування компетенції поміж федеральними органами влади і органами влади суб'єктів федерації.

Поняття і зміст державного режиму. Співвідношення державного і політичного режимів.

Демократичний режим: поняття, ознаки, сутність. Різні форми і методи обмеження демократії.

Авторитарний і тоталітарний режими: поняття, ознаки і сутність, їх різновиди.

Тема 5. Політичні партії і партійні системи в зарубіжних країнах

Поняття і сутність політичної партії. Типологія партій.

Поняття і сутність партійної системи. Багатопартійність: її причини і значення.

Види партійних систем: багатопартійні без домінуючих партій, багатопартійні з однією домінуючою партією, системі з фіксованою кількістю партій, двопартійні системи, однопартійні системи.

Функції політичних партій. Організаційна структура політичних партій. Організаційно оформлені і організаційно неформлені політичні партії.

Класифікація політичних партій.

Правове регулювання організації і діяльності політичних партій в зарубіжних країнах. Умови і порядок утворення і припинення політичних партій. Вимоги до ідеології і програмних положень партій. Вимоги до їх організаційної будови і порядку діяльності. Фінансово-економічна база партій.

Тема 6. Конституційні форми безпосереднього народовладдя. Виборче право та виборчі системи

Основні форми безпосередньої демократії в зарубіжних країнах.

Поняття і соціальне призначення та політична роль виборів. Види виборів: чергові, позачергові, проміжні, повторні; парламентські, президентські, органів місцевого самоврядування; загальнодержавні і місцеві. Конституційно-правове регулювання.

Поняття виборчого права. Активне і пасивне виборче право. Принципи виборчого права: загальне, рівне, пряме виборче право, таємність голосування. Свобода виборів.

Виборчий процес, його основні стадії. Призначення виборів. Підготовчі дії до виборів. Висування і реєстрація кандидатів. Передвиборча агітація. Голосування та встановлення підсумків виборів.

Поняття виборчої системи. Мажоритарна система та її різновиди: відносної більшості, абсолютної більшості, кваліфікованої більшості. Пропорційна виборча система. Виборча квота та метод дільників. Загороджувальний пункт. Пов'язані і вільні списки кандидатів. Панашування. Суміжні виборчі системи.

Поняття і соціальна функція референдуму. Види референдумів. Предмет референдуму. Формула референдуму. Порядок організації і проведення референдуму. Визначення результатів референдуму. Правові наслідки референдуму.

Модуль 2. Конституційно-правовий статус органів публічної влади

Тема 7. Інститут законодавчої влади. Парламентаризм та конституційно-правовий статус парламенту

Поняття парламенту та парламентаризму. Концепція народного (національного) представництва. Багатоманітність форм парламентів в сучасному світі.

Структура парламенту і організація його палат. Бікамералізм. Особливості правового положення верхніх палат в двопалатних парламентах. Формування палат. Розпуск парламентів (палат). Керівництво парламентів (палат). Комітети (комісії) парламентів і палат.

Статус парламентаря. Імперативний і вільний мандат парламентаря. Лобізм. Права і обов'язки парламентаря. Парламентській імунітет та індемнітет. Партійні фракції та інші депутатські групи.

Компетенція парламентів і способи її закріплення. Парламенти з абсолютно невизначеною компетенцією. Парламенти з абсолютно визначеною компетенцією. Парламенти з відносно визначеною компетенцією.

Тема 8. Конституційно-правовий статус глави держави

Поняття інституту глави держави, основні ознаки і види. Правове становище глави держави. Залежність правового становища глави держави від форми правління. Місце глави держави в системі вищих органів державної влади.

Монарх. Правове становище монарха. Роль монарха в парламентській, дуалістичній та абсолютній монархіях. Порядок престолонаслідування. Монархічні прерогативи.

Президент. Правове і фактичне положення президента. Основні способи обрання президента: прямі вибори; непрямі вибори; парламентом; спеціальній колегією. Вимоги до кандидатів в президенти. Строк повноважень президента.

Тема 9. Конституційно-правовий статус уряду

Повноваження глави держави в області державного управління. Роль глави держави в формуванні уряду, призначенні голови уряду. Компетенція глави держави.

Припинення президентських повноважень. Відповідальність глави держави за здійснення своїх повноважень. Імпічмент.

Місце уряду в системі вищих органів державної влади. Види урядів: однопартійний, коаліційний, уряд меншості, службовий. Порядок формування уряду в залежності від форми правління.

Склад і структура уряду. Голова уряду: порядок призначення, його правове положення і роль.

Компетенція уряду: формування державного апарату і управління його діяльністю; виконання законів; участь в законодавчій діяльності уряду; нормотворча діяльність; укладання і виконання бюджету; здійснення зовнішньої політики та інше.

Тема 10. Конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя

Поняття судової влади і її місце в системі розподілу влади. Конституційні засади судової влади. Особливість судової влади як незалежної гілки.

Конституційні основи організації судової влади. Судові системи зарубіжних країн, їх структура. Моделі судових систем: англосаксонська (англо-американська), європейська континентальна (романо-германська), соціалістична та мусульманська.

Система судових органів. Органи і посадові особи, які сприяють здійсненню судової влади.

Конституційні принципи здійснення судової влади.

Тема 11. Конституційні моделі місцевого управління та місцевого самоврядування

Поняття і сутність місцевого управління і самоврядування. Історія виникнення і розвитку місцевого управління і самоврядування. Основні риси адміністративно-територіального поділу в зарубіжних країнах.

Органи місцевого управління і самоврядування в зарубіжних країнах. Види органів місцевого управління і самоврядування. Різні системи органів місцевого самоврядування.

Порядок організації, структура і функції органів місцевого управління і самоврядування. Правове регулювання діяльності органів місцевого управління і самоврядування.

Адміністративний контроль (нагляд) за діяльністю органів місцевого управління і самоврядування. Інші види контролю (нагляду): фінансовий, судовий та інші. Взаємовідносини органів місцевого управління і самоврядування з органами центральної влади.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Порівняльно-правові характеристики засад конституційного ладу												
Тема 1. Поняття, предмет та зміст порівняльного конституційного права	10	2	-	2	-	6	15	1	-	1	-	8
Тема 2. Теорія конституції та сучасні конституційні моделі	10	2	-	2	-	6	15	1	-	-	-	8
Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина	14	4	-	4	-	6	14	1	-	1	-	10
Тема 4. Конституційне визначення форми держави	10	2	-	2	-	6	14	1	-	1	-	8
Тема 5. Політичні партії і партійні системи в зарубіжних країнах	10	2	-	2	-	6	12	-	-	-	-	8
Тема 6. Конституційні форми безпосереднього народовладдя. Виборче право та виборчі системи	14	4	-	4	-	6	14	1	-	-	-	10
Разом за змістовним модулем 1	68	16	-	16	-	36	82	5	-	3	-	52
Модуль 2. Конституційно-правовий статус органів публічної влади												
Тема 7. Інститут законодавчої влади. Парламентаризм та конституційно-правовий статус парламенту	14	4	-	4	-	6	14	1	-	1	-	10
Тема 8. Конституційно-правовий статус глави держави	10	2	-	2	-	6	14	1	-	1	-	10

Тема 9. Конституційно- правовий статус уряду	10	2	-	2	-	6	14	1	-	1	-	10
Тема 10. Конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя	10	2	-	2	-	6	14	1	-	1	-	10
Тема 11. Конституційні моделі місцевого управління та місцевого самоврядування	8	2	-	2	-	4	14	1	-	1	-	10
Разом за змістовним модулем 2	52	12	-	12	-	28	98	5	-	5	-	50
Усього годин	120	28	-	28	-	64	120	10	-	8	-	102

Форма підсумкового контролю – *іспит*

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне/заочне
Модуль 1. Порівняльно-правові характеристики засад конституційного ладу		
1	Тема 1. Поняття, предмет та зміст порівняльного конституційного права 1. Порівняльне конституційне право як галузь права, як наука і навчальна дисципліна 2. Предмет і метод конституційно-правового регулювання. 3. Норми конституційного права і конституційно-правові інститути. 4. Система порівняльного конституційного права. 5. Конституційно-правові відносини. Суб'єкти та об'єкти конституційно - правових відношень. 6. Джерела порівняльного конституційного права. 7. Конституційне право України та порівняльне конституційне право.	2 / 1
2	Тема 2. Теорія конституції та сучасні конституційні моделі 1. Поняття конституції, її зміст та функції. 2. Форма і структура конституції. 3. Прийняття, зміна та скасування конституцій. 4. Юридичні властивості конституції. 5. Класифікація конституцій. 6. Конституційний контроль.	2 / -
3	Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина 1. Поняття та елементи конституційно-правового статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах. 2. Класифікація прав та свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах. 3. Обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах. 4. Інститут громадянства. Правовий режим іноземців та осіб без громадянства. 5. Гарантії конституційних прав та свобод людини і громадянин.	4 / 1
4	Тема 4. Конституційне визначення форми держави 1. Форма держави як інститут порівняльного конституційного права. 2. Полікратична, монократична та сегментарна форми держави. 3. Конституційне закріплення форми правління. 4. Конституційне закріплення державного устрою. 5. Автономія, її види: політична автономія, адміністративна автономія. 6. Державно-правовий режим у зарубіжних країнах. 7. Відображення політичного режиму в конституційному праві	2 / 1
5	Тема 5. Політичні партії і партійні системи в зарубіжних країнах 1. Поняття, сутність, функції та основні ознаки політичних партій. 2. Класифікація політичних партій. 3. Партійні системи в зарубіжних країнах	2 / -
6	Тема 6. Конституційні форми безпосереднього народовладдя. Виборче право та виборчі системи 1. Поняття і види виборів у зарубіжних країнах. 2. Поняття і принципи виборчого права. 3. Виборчі системи у зарубіжних країнах. 4. Виборчий процес у зарубіжних країнах. 5. Референдум і народна законодавча ініціатива.	4 / -
Модуль 2. Конституційно-правовий статус органів публічної влади		
7	Тема 7. Інститут законодавчої влади. Парламентаризм та конституційно-правовий статус парламенту 1. Поняття, функції та повноваження парламенту 2. Порядок формування, види та структура парламентів	4 / 1

	<ul style="list-style-type: none"> 3. Компетенція парламенту. 4. Внутрішня організації парламенту і його палат. 5. Порядок роботи парламенту. 6. Законодавчий процес. 7. Правовий статус парламентаря. 	
8	<p>Тема 8. Конституційно-правовий статус глави держави</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття і місце глави держави в системі влади. 2. Статус глави держави – монарха. 3. Статус глави держави – Президента. 4. Основні повноваження глави держави. Порядок заміщення посади глави держави. 	2 / 1
9	<p>Тема 9. Конституційно-правовий статус уряду</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Система органів виконавчої влади. Місце уряду в системі вищих органів. 2. Поняття, склад та структура уряду. 3. Види уряду. Уряд і кабінет. 4. Функції та повноваження уряду. 5. Голова уряду, його конституційно-правовий статус та повноваження. 6. Конституційно-правова відповідальність уряду. 7. Відомства і органи, які функціонують при уряді і його голові. 	2 / 1
10	<p>Тема 10. Конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття судової влади, її місце та роль в системі поділу влади. 2. Конституційні основи організації судової влади. 3. Системи судових органів. Органи і посадові особи, що сприяють здійсненню судової влади. 4. Конституційні принципи здійснення судової влади. 5. Конституційно-правовий статус суддів в зарубіжних країнах. 6. Органи та заклади, що сприяють здійсненню судової влади (прокуратура, адвокатура, інші допоміжні органи). 	2 / 1
11	<p>Тема 11. Конституційні моделі місцевого управління та місцевого самоврядування</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика та основні принципи місцевого самоврядування. 2. Системи місцевого самоврядування. 3. Порядок формування органів місцевого самоврядування. 4. Структура, склад та порядок роботи органів місцевого самоврядування. 5. Компетенція органів місцевого самоврядування, їх взаємодія з органами державної влади. 	2 / 1
	Разом	28/8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Порівняльне конституційне право» включається:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.
3. Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд студентів, згідно тематичного плану дисципліни.
4. Підготовка та виконання реферату/доповіді/есе.
5. Пошукова робота з Інтернет-ресурсами.
6. Підготовка до семестрового контролю.
7. Підготовка до іспиту.

Виконуючи самостійну роботу, студент знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали студент акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу студент показує під час екзаменаційної консультації.

Питання з кожної теми, які треба розглянути та законспектувати, вказані у таблиці.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне/заочне
Модуль 1. Порівняльно-правові характеристики засад конституційного ладу		
1	<p>Тема 1. Поняття, предмет та зміст порівняльного конституційного права</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте етапи становлення науки порівняльного конституційного права. 2. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: порівняльне конституційне право, інститут конституційного права, джерела права, конституційний закон, судовий прецедент, правова доктрина, міжнародноправовий акт, система порівняльного конституційного права, функції державного права зарубіжних країн. 3. Пояснити суть принципів ПКП. 4. Історія становлення ПКП як галузі права? 5. Проаналізуйте розвиток політико-правових поглядів видатних діячів, учених щодо проблемних питань ПКП? <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поняття та особливості конституційно-правових відносин; - порівняльний аналіз джерел конституційного права у різних країнах світу; - методи науки державного (конституційного) права зарубіжних країн. 	6/8
2	<p>Тема 2. Теорія конституції та сучасні конституційні моделі</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідноситься значення юридичної та фактичної конституції? 2. Засвоїти поняття конституція, фактична конституція, юридична конституція, конституція – основний закон, верховенство конституції, писана конституція, неписана конституція, жорстка конституція, гнучка конституція, октройована конституція, конституційний нагляд. 3. Назвіть основні риси та особливості порівняльного конституційного права. 4. Розтлумачте поняття та види конституції. 5. Назвіть властивості конституції. 6. Проаналізуйте історію становлення конституції як основного закону держави. 7. Виокремте особливості внесення змін до жорстких конституцій. 	6/8

	<p>8. Проаналізуйте розвиток політико-правових поглядів видатних діячів, учених щодо питань становлення конституціоналізму.</p> <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порівняльний аналіз моделей писаних конституцій США, Німеччини, Франції, Польщі; - порядок внесення змін до конституцій США, Німеччини, Франції, Італії. 	
3	<p>Тема 3. Конституційно-правовий статус людини і громадянина</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте значення громадянства та підданства для людини. 2. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: права людини, громадянські права, політичні права, економічні права, соціальні права, механізм реалізації прав та свобод, омбудсман, підданство, громадянство, національність, натуралізація, денатуралізація, філіація, оптація, реєстрація, репатріація, апатриди, біпатриди, іноземці. 3. Поняття та види прав і свобод людини? 4. Визначте особливості конституційного регулювання інститут громадянства? 5. Посада омбудсмен як гарант реалізації прав людини. 6. Що таке обов'язки людини і громадянина? 7. Проаналізуйте розвиток політико-правових поглядів видатних діячів, учених щодо питань прав і свобод людини і громадянина. <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обов'язки людини і громадянина в зарубіжних країнах; - режим іноземних громадян і осіб без громадянства; - місце омбудсмана в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. 	6/10
4	<p>Тема 4. Конституційне визначення форми держави</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином співвідносяться поняття «політичний режим» та «державний режим»? 2. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: форма держави, форма правління, форма державного устрою, державний режим, політичний режим, республіка, президентська республіка, парламентська республіка, змішана республіка, монархія, конституційна монархія, унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, демократичний режим, антидемократичний режим, авторитарний режим, тоталітарний режим, тиранія, деспотія. 3. Дайте визначення поняття абсолютної монархії. 4. Назвіть особливості обмеженої монархії. 5. Навести приклади унітарних держав. 6. Навести приклади федеративних держав. 7. Чим відрізняється авторитарний режим від тоталітарного? 8. Чим відрізняється демократичний режим від ліберального? 9. Проаналізуйте розвиток політико-правових поглядів видатних діячів, учених щодо питань форми держави. <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати певну державу (на свій вибір) за формою державного правління; - конституційний статус і роль монарха у розвинутих країнах; - охарактеризувати певну державу (на свій вибір) за формою державного устрою; - конституційно-правовий статус автономій у Великобританії, Італії, Іспанії. 	6/8
5	<p>Тема 5. Політичні партії і партійні системи в зарубіжних країнах</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і сутність політичної партії. 2. Поняття і сутність партійної системи. Види партійних систем. 3. Правове регулювання організації і діяльності політичних партій в зарубіжних країнах. 	6/8

4.	Багатопартійність: її причини і значення.	
6	<p>Тема 6. Конституційні форми безпосереднього народовладдя. Виборче право та виборчі системи</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перелічіть види референдумів. Які з них використовуються (наведіть приклади країн). 2. У чому схожість та відмінність таких конституційно-правових інститутів, як вибори, відкликання та референдум? 3. Навіщо потрібні вибори? Чому вони використовуються для формування не всіх державних органів? 4. Які принципи виборчого права Ви знаєте? 5. Яке Ваше ставлення до виборчих цензів? Обґрунтуйте свою відповідь. 6. Які значення терміну «електорат» Вам відомі? 7. Яка різниця між виборцем та виборщиком? 8. Які необхідні ознаки демократичного виборчого процесу? 9. Які види виборчих одиниць Вам відомі? В чому мета «виборчої геометрії» і в яких формах вона проявляється? 10. Яким має бути демократичне регулювання фінансування виборів? 11. Як Ви ставитесь до інституту відкликання? Чому він не отримав широкого застосування? 12. В чому полягає соціальна цінність референдуму? В чому його недоліки та переваги як способу прийняття державних та самоуправлінських рішень? 13. Які класифікації та види референдумів Вам відомі? 14. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: об'єктивне виборче право, суб'єктивне виборче право, сутність виборів, абсолютна не виборність, виборчі органи, мажоритарна система, пропорційна система, змішана система, абсентеїзм, кумулятивний вотум, природна квота, штучна квота. <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поняття та види виборчих цензів; - виборчі системи, що застосовуються при виборах у парламенту Великобританії, Франції та Німеччині; - поєднання мажоритарної і пропорційної виборчих систем у деяких країнах. 	6/10
Модуль 2. Конституційно-правовий статус органів публічної влади		
7	<p>Тема 7. Інститут законодавчої влади. Парламентаризм та конституційно-правовий статус парламенту</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте особливості формування однопалатних та двопалатних парламентів 2. Яке місце посідає парламент в системі розподілу влад? 3. Чи здійснюється законодавча функція у відсутності парламенту чи поза ним? 4. Які функції, окрім законодавчої, виконує парламент? 5. В чому проявляється представницький характер парламенту? 6. Що представляє собою законодавство як діяльність? 7. Які значення цього терміну Вам ще відомі? 7. Які існують форми парламентського контролю? 8. Що означає ратифікація та денонсація міжнародних договорів? Навіщо необхідна участь парламенту в цьому процесі? 9. Що представляє собою делеговане законодавство, які тут функції парламенту? 10. Які існують двопалатні системи парламенту і навіщо вони потрібні? 11. В чому різниця імперативного та вільного мандату в теорії і на практиці? 12. Яка різниця між сесією та засіданням? 13. Яке значення декількох читань під час обговорення законопроекту? 14. Якими можуть бути результати парламентських розслідувань? 15. Чим відрізняється імпічмент від політичної парламентської відповідальності? 16. Яка різниця між депутатом та делегатом? 	6/10

	<p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конституційна модель законодавчої влади (порядок формування, структура, повноваження); - поняття та основні стадії законодавчого процесу на прикладі різних країн 	
8	<p>Тема 8. Конституційно-правовий статус глави держави</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте конституційно-правовий статус глави держави за різних форм правління. 2. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: статус глави держави, обрання президента, контра сигнатура, регламентарна влада, абсолютне вето, президентура, повноваження глави держав, імпичмент. 3. Опрацювати питання, які будуть подані у варіанті тестових завдань: <ul style="list-style-type: none"> - Інститут президентства було запроваджено у (ст.)... - До особливостей статусу монарха слід віднести... - У державах з якою формою правління передбачена посада віцепрезидента... - Імпічмент це... - Види виборів президента в зарубіжних країнах... - Чи може мати місце контрасигнування актів глави держави окремими міністрами в інституті президентства... 4. В чому полягає відмінність у статусі між посадою президента та монарха? 5. Яку роль відіграє президент в державі? 6. Які вимоги існують до кандидатів у президенти в зарубіжних країнах? 7. Яку роль відіграє посада віце-президента? 8. В чому сутність концепції президента-арбітра? 9. Види виборів президента? 10. Які недоліки існують в інституті президентства та монарха? 11. В чому схожість і різниця статусів монарха та президента при парламентарних формах правління? <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поняття імпичменту президента, його підстави, процедура, наслідки; - порівняльний аналіз конституційного статусу Президента США, Франції, Італії. 	6/10
9	<p>Тема 9. Конституційно-правовий статус уряду</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте допоміжні органи уряду в різних країнах. 2. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: виконавча влада, уряд, прем'єр – міністр, міністерство, міністр, міністр без портфелю, урядова відповідальність, орган виконавчої влади, місцевий орган виконавчої влади, центральний орган виконавчої влади. 3. Що собою представляє виконавча влада? Як вона співвідноситься з поняттями «адміністративна влада», «виконавчо-розпорядча діяльність», а також «державне управління»? 4. Визначте особливості формування уряду в зарубіжних країнах? 5. Які існують функції уряду? 6. В чому особливості статусу глави уряду? 7. Випадки дострокового припинення повноважень уряду? 8. Яка система виконавчої влади в окремих зарубіжних країнах? 9. Як співвідносяться при різних формах правління глава держави та глава виконавчої влади? <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конституційну відповідальність уряду; - порівняльно-правовий аналіз статусу прем'єр-міністра в зарубіжних країнах. 	6/10
10	<p>Тема 10. Конституційні моделі судової влади та конституційного правосуддя</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p>	6/10

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте позитивні та негативні ознаки сучасних моделей судових систем. 2. Що представляє собою судова влада в чому полягає її призначення? 3. Які відносини судової влади з іншими гілками влади? 4. Чим пояснюється полі системність судової влади в багатьох країнах? 5. Засвоїти поняття та терміни з відповідної теми: суд, суддя, юрисдикція, конституційне правосуддя, принципи правосуддя, суд присяжних, судовий прецедент, ювенальні суди. 6. Що означає магістратура? Що представляють собою вищі ради магістратури та подібні їм органи? 7. Порівняйте конституційні принципи судочинства в різних країнах світу. 8. Чим відрізняється адміністративна юрисдикція від адміністративної юстиції? 9. Чому французьку Конституційну раду неможна вважати конституційним судом? 10. Чим конституційне провадження відрізняється від цивільного та кримінального? 	
11	<p>Тема 11. Конституційні моделі місцевого управління та місцевого самоврядування</p> <p>Завдання для самостійного вивчення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведіть порівняльний аналіз діяльності органів самоврядування в різних державах світу. 2. Чим відрізняється політико-територіальний поділ від адміністративно-територіального? 3. Яка різниця між територіальним поділом та територіальним устроєм? 4. Що представляє собою територіальний округ? Які види територіальних округів Вам відомі? 5. Яке співвідношення між автономією та самоуправлінням? 6. Яка держава більш демократична – централізована чи децентралізована, федеративна чи унітарна і чому? 7. В чому різниця термінів «федеративний» та «федеральний»? 8. Як співвідносяться форма правління та форма територіального устрою? 9. Чи володіють компетенцією федеральні території та залежні території? 10. Як співвідносяться між собою поняття «автономія» та «самоуправління», «автономія» та «федерація», «суверенітет» та «федерації»? 11. Чи є підлеглими органи виконавчої влади суб'єктів федерації виконавчим органам федеральним? <p>теми рефератів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - моделі місцевого самоврядування в різних країнах світу (на прикладі декількох країн); - порядок формування і структура представницьких органів місцевого самоврядування (на прикладі певної країни на свій вибір). 	4/10
	Разом	64/102

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді реферату на одну із запропонованих тем.

Теми рефератів:

1. Предмет, метод і суб'єкти конституційного права.
2. Джерела конституційного права.
3. Конституційні звичаї і судові прецеденти як джерела конституційного права.
4. Види і структура конституцій.
5. Основний закон ФРН.
6. Британська конституція.
7. Способи прийняття і зміни (перегляду) конституцій.
8. Конституційний контроль у зарубіжних країнах.
9. Основні права, волі й обов'язки особистості в зарубіжних країнах.
10. Гарантії основних прав і воль.
11. Громадянство: поняття, придбання і припинення.
12. Партійні системи зарубіжних країн: поняття і види.
13. Конституційно-правове регулювання діяльності партій.
14. Політичні партії З'єданого Королівства Великобританії і Північної Ірландії.
15. Форми держави в зарубіжних країнах.
16. Форми правління.
17. Монархія: поняття і види.
18. Республіка: президентська, парламентська, змішана.
19. Форми державного устрою: поняття, види.
20. Федералізм у США.
21. Німецький федералізм.
22. Вибори: поняття і види.
23. Виборче право в зарубіжних країнах.
24. Виборчі системи зарубіжних країн: поняття, види.
25. Парламенти в зарубіжних країнах.
26. Законодавчий процес.
27. Статус депутата парламенту.
28. Національні збори Французької Республіки.
29. Сенат Французької Республіки.
30. Конгрес США.
31. Глава держави в зарубіжних країнах.
32. Глава держави в США.
33. Монарх у Японії.
34. Уряду в зарубіжних країнах.
35. Федеральний уряд і канцлер ФРН.
36. Організація публічної влади на місцях: місцеве керування і самоврядування.
37. Функції органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.
38. Місьцеве самоврядування і керування у ФРН.
39. Місьцеве самоврядування і управління в США.
40. Основний закон ФРН.
41. Британська конституція.
42. Способи прийняття і зміни (перегляду) конституцій.
43. Конституційний контроль у зарубіжних країнах.
44. Політичні партії З'єданого Королівства Великобританії і Північної Ірландії.
45. Форми держави в зарубіжних країнах.
46. Федералізм у США.
47. Виборче право в зарубіжних країнах.
48. Виборчі системи зарубіжних країн: поняття, види.

Реферат повинен мати титульний лист, вступ, основні розділи (2–4), висновки, список використаних джерел. Цитати, фактичні і статистичні матеріали, наведені в тексті, обов'язково мають супроводжуватися посиланнями на використані джерела.

При написанні реферату слід дотримуватися наступних вимог:

1. Обов'язковою умовою написання реферату є план, що складається не менше, ніж з 3-х пунктів, а також вступ та висновки, які повинні виражати власне ставлення студента до обраної теми.

2. Робота має мати обсяг не менш 10-ти друкованих сторінок тексту

3. Друкування тексту – за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman. Поля: зліва – 30 мм; праворуч – 10-15 мм; вгорі і знизу – 20 мм.

Питання для самоконтролю:

1. Предмет та об'єкт конституційного права як галузі права.
2. Система конституційного права як галузі права.
3. Принципи конституційного права.
4. Інститути конституційного права: поняття, види.
5. Класифікація конституційно-правових норм.
6. Особливості структурної будови норми конституційного права.
7. Суб'єкти конституційно-правових відносин: специфіка та класифікація.
8. Поняття конституціоналізму.
9. Наукознавчі та теоретичні аспекти порівняльного правознавства.
10. Предмет та методологічний інструментарій порівняльного правознавства в сфері конституційного права.
11. Місце порівняльного конституційного права в системі юридичних наук.
12. Місце порівняльного конституційного права в системі компаративістських наук.
13. Наукова та практична значимість порівняльного конституційного права.
14. Основні принципи, цілі та завдання порівняльного конституційного права.
15. Аксиоми та основні напрямки дослідження порівняльного конституційного права.
16. Поняття правової системи як квітенсенційного об'єкту порівняльно-правових досліджень.
17. Риси та структура правової системи.
18. Відмінності термінів «правова карта світу», «правова сім'я», «правова система» «система права».
19. Огляд підходів вчених щодо класифікації правових систем.
20. Критерії та фактори класифікації правових систем.
21. Загальна характеристика правових сімей західної традиції права: англо-американська правова сім'я, романо-германська правова сім'я, змішана правова сім'я.
22. Загальна характеристика правових сімей незахідної традиції права: далеко-східна правова сім'я, релігійна правова сім'я, правова сім'я африканського звичаєвого права
23. Загальна характеристика та тенденції розвитку правових систем пострадянського простору.
24. Джерела конституційного права: види та система.
25. Специфіка джерел конституційного права в різних правових системах.
26. Основні етапи конституційного розвитку сучасних держав.
27. Конституція як основне джерело галузі конституційного права.
28. Зміст конституції. Властивості конституції. Форма і структура конституції.
29. Порядок прийняття конституції. Порядок внесення змін до конституції.
30. Контроль за конституційністю нормативно-правових актів: порівняльно-правовий аналіз.
31. Доктринальна класифікація прав і свобод особистості в сучасному світі.
32. Конституційно-правовий інститут основних прав і свобод.
33. Зміст основних прав і свобод особистості.

34. Особливості праворозуміння в західній і незахідній традиції права: спільне та відмінне.
35. Основні обов'язки особистості та їх закріплення в конституційному праві різних правових систем.
36. Конституційні гарантії та захист прав і свобод в різних країнах.
37. Конституційно-правове регулювання громадянства.
38. Способи набуття громадянства та його припинення.
39. Статус іноземних громадян й осіб без громадянства.
40. Право притулку і право екстрадиції в різних правових системах
41. Інститут надзвичайного стану й обмеження прав і свобод особистості в різних країнах.
42. Державна влада як інститут конституційного права.
43. Поділ влади. Теорія розподілу влади Л. Монтеस्क'є.
44. Єдність державної влади.
45. Конституційно-правовий інститут форми держави: системно-структурний аспект.
46. Інститут форми правління: порівняльно-правовий аспект.
47. Територіально-політична організація сучасних правових систем.
48. Державно-політичний режим в різних правових системах.
49. Політичні права і свободи в різних правових системах.
50. Особисті права і свободи в різних правових системах.
51. Економічні, соціальні та культурні права і свободи в різних правових системах.
52. Гарантії і захист конституційних прав і свобод в різних правових системах.
53. Міжнародно-правовий захист прав людини.
54. Абсолютна та дуалістична монархія в різних правових системах.
55. Парламентарна монархія, її основні ознаки.
56. Президентська республіка, її основні ознаки.
57. Парламентарна республіка, її основні ознаки.
58. Змішані республіки.
59. Унітарні держави, принципи їх організації. Види унітарних держав.
60. Автономії в унітарних державах.
61. Основні ознаки федеративної форми державного устрою.
62. Розмежування предметів ведення між федерацією і її суб'єктами: порівняльний аспект
63. Принципи побудови федерацій: порівняльний аспект
64. Основні ознаки демократичного державного режиму.
65. Основні ознаки авторитарного державного режиму. Його різновиди.
66. Характеристика законодавчих органів в різних правових системах.
67. Основні функції парламенту. Види парламентів за обсягом їх компетенції та внутрішню структуру.
68. Процедури і організація парламенту і його палат. Керівництво палат. Індивідуальне і колегіальне керівництво.
69. Основні форми діяльності парламенту. Парламентські комітети. Парламентські комісії. Парламентські фракції.
70. Порядок роботи парламенту і його палат.
71. Норми, що регулюють правила парламентських дебатів. Норми, що регулюють статус депутата. Імунітет і індемнітет.
72. Інститут глави держави і його різновиди.
73. Порядок заміщення глави держави (у монархічних державах, у республіканських державах).
74. Компетенція глави держави (у монархічних державах, у республіканських державах).
75. Акти глави держави (у монархічних державах, у республіканських державах).
76. Інститут колективного глави держави.
77. Відповідальність глави держави.

78. Взаємовідносини глави держави та уряду в різних правових системах.
79. Види уряду в різних країнах.
80. Способи і процедури формування уряду в різних країнах.
81. Компетенція і акти уряду в різних країнах.
82. Глава уряду, члени уряду і їх статус: конституційно-правове та адміністративно-правове регулювання в різних країнах.
83. Структурний розподіл уряду в різних країнах. Внутрішній і зовнішній кабінет.
84. Види відповідальності уряду. Види відповідальності членів уряду за законодавством різних країн.
85. Допоміжні органи уряду в різних країнах: статус, склад, формування, компетенція.
86. Співвідношення судової влади і судової системи.
87. Конституційні основи судової влади в сучасному світі: структура та принципи.
88. Правове регулювання професійної підготовки суддівського корпусу в різних країнах.
89. Суддівське співтовариство в різних країнах.
90. Конституційне регулювання судової влади: основні принципи організації та діяльності.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Здобувачі вищої освіти опановують зміст навчальної дисципліни у наступних видах навчальної роботи: опрацювання лекційних матеріалів та літератури; підготовка до семінарських занять; надання відповідей на тести по темам курсу; розв'язання кейсів; виконання реферату.

Поточне оцінювання здійснюється у вигляді демонстрації результатів навчання та оцінювання:

- усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу;
- розв'язання певних ситуацій тощо;
- захисту завдань самостійної роботи;
- виступу на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни з урахуванням результатів поточного контролю. Форма підсумкового контролю: *іспит*.

Форми вимірювання результатів навчання

Результат навчання*	Вимірювання кожного результату навчання
Здійснювати аналіз суспільних процесів, які відбуваються в конституційному законодавстві зарубіжних країн щодо базових державно-правових інститутів і демонструвати власне бачення шляхів розвитку досліджуваних явищ.	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел щодо стану конституційного законодавства зарубіжних країн, розвитку конституційно-правових інститутів, норм і явищ	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.
Оцінювати недоліки і переваги конституційного законодавства зарубіжних країн, аналізуючи його переваги і недоліки	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу. Тестування під час семінарського заняття.
Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами щодо стану конституційного законодавства зарубіжних країн, розвитку конституційно-правових інститутів, норм і явищ	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.
Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин щодо стану конституційного законодавства зарубіжних країн, розвитку конституційно-правових інститутів, норм і явищ	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу Тестування під час семінарського заняття.
Доносити до респондента матеріал з проблематики стану конституційного законодавства зарубіжних країн, розвитку конституційно-правових інститутів, норм і явищ доступно і зрозуміло	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.

Пояснювати характер конституційно-правових подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.
Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів в конституційному законодавстві зарубіжних країн та аналізувати функціонування національної правової системи.	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу.
Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм конституційного права України та зарубіжних країн.	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу. Тестування під час семінарського заняття.
Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів конституційного права зарубіжних країн.	Усне опитування, виконання завдань винесених на самостійну роботу. Тестування під час семінарського заняття.
Аналізувати матеріали до тем, винесених на самостійний розгляд	Оцінювання конспектів самостійної роботи
Упорядковувати набуті знання у вигляді реферату	Оцінювання реферату

Шкала оцінювання результатів навчання за навчальною дисципліною

№	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Шкала оцінювання ECTS	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Оцінка за розширеною шкалою Екзамен
1	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді.	Високий	A	5	Відмінно
2	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	Добрий	B	4,5	Добре
3	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.	Достатній	C	4	
4	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	Середній	D	3,5	Задовільно
5	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		E	3	
6	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький	FX	2	Не задовільно

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Основна

1. Бостан С.К., Тимченко С.М. Конституційне право зарубіжних країн : Навч. посібник. К. : Центр навч. літ., 2005. 504 с.
2. Закоморна К.О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн : (навч. матеріали та схеми) : посіб. для підгот. до іспитів. 2-ге вид., переробл. Харків : Право, 2016. 280 с.
3. Закоморна К.О. Посібник для підготовки з державного (конституційного) права зарубіжних країн. Харків : Право, 2019. 248 с.
4. Кириченко В.М., Куракін О.М. Порівняльне конституційне право: модульний курс: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 256 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3101030/e805e8>
5. Конституційне право зарубіжних країн : навч. посіб. для підгот. до іспитів / упоряд. : І. В. Тетарчук, Т. С. Дяків. Київ : Центр учбов. літ., 2015. 206 с.
6. Крусян А.Р., Міхальова В.О., Н.В. Мішина. Конституційне право зарубіжних країн : навч.-метод. посібник. Одеса : Сімекс-прінт, 2016. 60 с.
7. Маклаков В.В. Конституционное право зарубежных стран. Общая часть : Учебник для вузов. М. : Волтерс Клувер, 2006. 896 с.
8. Ріяка В.О. Конституційне право зарубіжних країн : Навчальний посібник. 2-е вид., допов. і перероб. К. : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
9. Савчин Михайло. Порівняльне конституційне право. Київ: ВАІТЕ, 2020. 462 с. URL: <https://ua1lib.org/book/13784644/04924d>
10. Страшун Б.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Общая часть : Рекомендовано МОН России : Учебник для вузов. 4-е изд., обновл. и дораб. М. : НОРМА, 2007. 896 с.
11. Страшун Б.А. Конституционное (государственное) право зарубежных стран. Особенная часть : Учебник для вузов. 2-е изд., обновл. и дораб. М. : НОРМА, 2006. 1104 с.
12. Шаповал, В.М. Конституційне право зарубіжних країн : підручник. 10-те вид., переробл. та доповн. Київ : Ін Юре, 2015. 320 с.
13. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник. 4-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 464 с.

Додаткова

1. Захватаєв В. Судова і арбітражна система Китаю. *Юридична газета*. Юр. газета : Юридичні питання : практика. 2011. № 49. С. 12-13.
2. Маєвська А.А. Права людини в Китайській Народній Республіці : конституційно-правовий аналіз. *Проблеми законності* : Акад. зб. наук. праць. 2008. Вип. 99. 268 с.
3. Чернецька О. Місцеві вибори як форма прямого народовладдя : порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2006. № 4. С. 71-74.
4. Чжэн Кай. Национально-территориальная автономия в Китайской Народной Республике как гарантия прав и свобод человека (на примере Тибетского автономного района). *Конституционное и муниципальное право*. 2009. № 16. С. 36-39.
5. Шаповал В. Суд як орган конституційного контролю (із зарубіжного досвіду). *Вісник Конституційного Суду України*. 2005. № 6. С. 20-34.
6. Kuranin V.A. State Law of Foreign Countries. Part General : Конституційне право зарубіжних країн. Загальна частина : Methodological manual on the course of lectures in English. O. : Feniks, 2011. 202 p.
7. Kuranin V.A. State Law of Foreign Countries. Part Special : Конституційне право зарубіжних країн. Особлива частина : Methodological manual on the course of lectures in English. O. : Feniks, 2011. 176 p.

8. Mishyna N.V. Modern concepts in constitutional law : Сучасні концепції конституційного права у країнах англосаксонської правової родини : Common law countries : Working programme for the course of lectures in English. O. : Feniks, 2010. 40 p.

Інформаційні ресурси

https://minjust.gov.ua/azu_es_4	Загальнодержавна інформаційна мережа з питань європейського права
http://www.ulf.com.ua/	Українська правнича фундація
http://www.eclg.gov.ua/	Центр європейського і порівняльного права
http://www.ulde.kiev.ua/news.php	Центр розвитку українського законодавства
http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm	Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія
http://www.law.yale.edu/library/	Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету
http://www.ddb.de/	Німецькі бібліотеки
http://www.bnf.fr/	Національна бібліотека Франції
http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib	Наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"
http://www.library.univ.kiev.ua	Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
http://portal.rada.gov.ua	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
http://www.kmu.gov.ua	Урядовий портал України
http://partnerstvo.com.ua/	Закони України
http://www.uapravo.net/	Законодавство України
http://pravoznavec.com.ua	Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури
http://www.urist.in.ua/	Український юридичний форум
http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/knigi/	Книги та підручники з права України
http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського